



**PLANTEAVL VEST**  
Kontakt: Bøje Østerlund  
boje@effektivtlandbrug.dk  
63 38 25 31



**PLANTEAVL ØST**  
Kontakt: Jørgen P. Jensen  
jpjensen@effektivtlandbrug.dk  
21 15 91 21



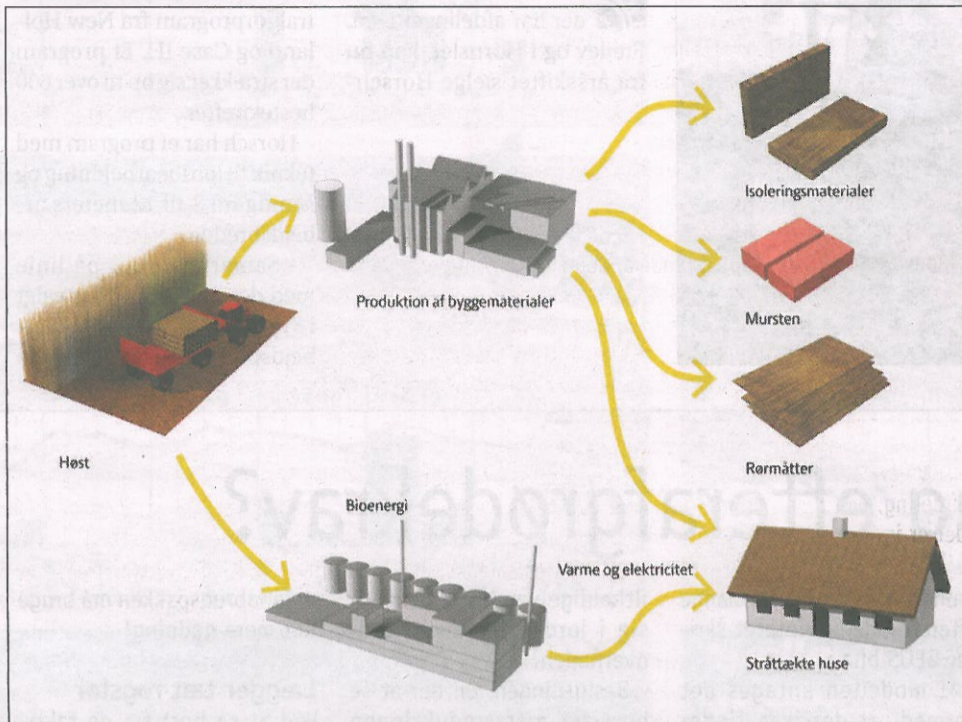
# Ny dyrkningsmetode til våde lavbundsarealer

**Paludikultur eller mosedyrkning undersøges nu flere steder i udlandet. - Klimaet, miljøet og landbruget kan alle være vindere, hvis landmænd dyrker deres lavbundsarealer på en helt anden måde end nu, påpeger Aarhus Universitet.**

Her er et godt tilbud: Med den særlige driftsform paludikultur kan landbruget reducere sin udledning af klimagasser til atmosfæren og næringsstoffer til vandmiljøet fra lavbundsarealer.

Driftsformen kan også løse landbrugets knas med dyrkning af sumpede lavbundsarealer, der er et stigende problem. Og så kan landmænd tjene penge på driften af deres våde lavbundsarealer i stedet for at lade dem stå ubrugte hen.

Den nye driftsform kan genopbygge Danmarks tørvejrde og der forventes en væsentlig større biodiversitet sammenlignet med nuværende drift.



Produktion af biomasse fra paludikultur til bioraffinering, biogasproduktion og bæredygtige byggematerialer. (Kilde: Seges)

Dette gode tilbud har seniorforsker Poul Erik Lærke fra Aarhus Universitet netop påpeget.

## Lyder det for godt til at være sandt?

- Løsningen hedder paludikul-

tur, men der mangler udvikling og dokumentation, inden ideen kan føres ud i praksis og bidrage til at opfylde EU's krav om, at Danmark skal nedsætte sin udledning af drivhusgasser fra ikke-kvotebelagte sektorer (transport, boliger og land-

brug) med 39 procent inden 2030, siger Poul Erik Lærke.

I øjeblikket opmuntres lods ejere til at tage lavbundsarealerne ud af drift. Styrelsen for Vand og Naturforvaltning (SVANA) har en lavbundsordning, der giver tilskud til, at lavbundsarealerne tages ud af drift og dræningen ophører.

Udledningen af klimagasser kan nemlig reduceres markant, hvis dræningen ophører og vandstanden hæves.

## Paludikultur gør våde marker produktive

- Men hvorfor ikke udnytte disse jorde til noget produktivt, spørger Poul Erik Lærke.

- Det kan gøres med paludikultur, som er dyrkning af ikke-drænede lavbundsarealer med tagrør og græsser. Det er

en billigere løsning end at tage jorden ud af drift.

Paludikultur er godkendt af FN's klimapanel som virkemiddel til at reducere udledning af drivhusgasser og kan i den forbindelse sidestilles med vådområder. Forsøg ved Aarhus Universitet har vist en markant reduktion i drivhusgasudledning når rørgræs produceres ved høj vandstand under kontrollerede forhold.

- Med et forsigtigt estimat vil knap 20 procent af de 108.000 ha kulstofrige arealer kunne etableres med paludikultur, det vil sige omkring 20.000 ha. Herved kan vi opfylde 20-50 procent af EU's foreslåede krav til reduktion i drivhusgasudledning, som må komme fra landbrugs- og skovarealer, siger seniorforsker Poul Erik Lærke.

## Afgrøder som byggematerialer

Med det rigtige valg af afgrøder kan danskernes huse også få gavn af paludikultur.

- I de mest våde områder kan der dyrkes tagrør til stråtage og dunhammer til isolerings-

materiale. Marker, der holder sig tørre om sommeren, kan bruges til græsser som strandsvingel og rørgræs og de kan bruges til biogas.

- Biogas, der delvist produceres fra paludi-afgrøder, kan fortrænge naturgas og dermed yderligere reducere CO<sub>2</sub>-udledningen, pointerer Poul Erik Lærke.

Han understreger videre, at paludikultur falder også godt i tråd med de tanker, der er nedfældet i Klimarådets nye rapport fra 15. december.

Her gør rådet opmærksom på, at landbruget står for cirka 20 procent af Danmarks samlede udledning af drivhusgasser. For at få gang i reduktionerne, skal der allerede nu arbejdes på at indføre intelligente værktøjer, der kan skabe de bedste mulige rammer for en omkostningseffektiv reduktion af landbrugets udledning.

Endnu mangler der forsøg og erfaring fra dyrkning herhjemme.

- For at komme videre er der behov for at demonstrere paludikultur på et kulstofrigt lavbundsareal under danske forhold samtidig med, at klima- og miljøgevinsten dokumenteres, siger Poul Erik Lærke.

jpj

## Paludikultur eller sumpdyrkning

- Palus eller paludi betyder sump, mose eller svamp på latin.
- Dyrkning af tagrør, rørgræs, andre fugtighedstolerante græsser og elletræer vil kunne optage fosfor og kvælstof fra drænvand på lavbundslande.

- Samtidig med at udledningen af næringsstoffer til vandmiljøet reduceres markant, udledning af drivhusgas stoppes, tørven genopbygges, naturplejen sikres, og biodiversiteten øges i forhold til noget af den nuværende landbrugsmæssige udnyttelse af arealerne.

- Bør placeres i landskab med dræn der er sunket, ved afvandingskanaler og vandlidende lavbundslande der ikke længere kan dyrkes.

- Produktion af biomasse til bioraffinering, biogasproduktion og bæredygtige byggematerialer

- Er endnu ikke godkendt som virkemiddel

- Økonomien er uafklaret under danske forhold.

- Gældende regelsæt har en del barrierer. Tyskland, som har arbejdet med miljøtiltag og stykke tid, arbejder med regelproblematikken.

- Jordfordeling vil blive aktuel for at kunne samle større arealer til en effektiv paludiproduktion.

- Den nuværende struktur på mange af lavbundsarealerne var af stor betydning, da alle havde græssende kvæg for 50-100 år siden.

Kilde: Seges



## Lavbundsland har udfordringer

- Der er 108.000 ha drænede, kulstofrige lavbundslande i Danmark.
- Selvom det svarer til blot fire procent af landbrugsarealet, udgør den årlige udledning af CO<sub>2</sub> fra arealet 20-25 procent af landbrugets samlede CO<sub>2</sub>-udledning.
- Nuværende drift af lavbundsarealer er et stigende problem, fordi tørvejordene har sat sig og klimaforandringerne medfører mere nedbør.

Kilde: Aarhus Universitet



Dyrkning af gigant tagrør i paludikultur i Italien ved Pisa. (Foto: Frank Bondgaard, Seges)